

DECAMERON: ON GÜNÜN HİKÂYESİ

Yazı
İbrahim BERKSOY
(ME'91)

DECAMERON

Giovanni Boccaccio

1347-1351 yılları arasında Avrupa'yı kasıp kavuran "büyük veba salgını" geride milyonlarca ölü bıraktı. O yıllarda Avrupa, ortaçağın derinliklerinde yaşamaktaydı. O yıllarda Avrupa, ortaçağın derinliklerinde yaşamaktaydı. Gerek salgın öncesinde yaşanan kıtlık; gerekse salgın karşısındaki çaresizlik, bilgisizlik, pislik, ilaçsızlık salgını büyük bir trajediye dönüştürmüştür.

Büyük veba salgını yıllarında hayatının 30'lu yaşlarını sürmekte olan İtalyan yazar "Giovanni Boccaccio (1313-1375), başyapıtı *Decameron*'u 1348-1351 yılları arasında, yani içinde yaşadığı, ailesini kaybettiği büyük veba salgını döneminde yazar. O yıllarda, Ortaçağ Avrupa'sında yazı dili Latince olmasına karşın Boccaccio, *Decameron*'u İtalyanca olarak halk diliyle yazmıştır. Yazarın bu anlatım tarzı, düzyazı tekniğiyle hikâye etme, öykü kurgulama, hikâye içinde hikâye anlatma tekniklerine öncülük etmiştir. Bir çerçeve hikâye kurgusuyla hikâye içinde hikâye anlatma tekniğine *Binbir Gece Hikâyeleri*'nde ve *Canterbury Hikâyeleri*'nde de rastlanır.

Decameron'da anlatılan hikâyelerde, dönemin kasabalarında yaşanan gündelik hayata dair gerçekçi gözlemlere yer verilmekte, toplumun hayat tarzı ve değer yargıları üzerine eleştirel değerlendirmeler yapılmaktadır.

Decameron, "hikâye içinde hikâye" diyebileceğimiz, on gün boyunca anlatılan yüz hikâyeden oluşur. Kitap da adını bu "on gün"den (*Decameron*: Yunanca "on gün") almaktadır. Kitabın öyküsü, Rekin Teksoy'un

çevirisiyle Oğlak Yayınları tarafından yayımlanan kitabın sunuşunda da belirtildiği üzere kısaca şöyledir: “Veba salgınından kaçmak için bir araya gelen yedi genç kadınla üç erkek ‘gönüllerince yaşayarak gülüp eğlenmek, aklın sınırları dışına taşmayan zevkler tadabilmek’ amacıyla, önce Fiesole dolaylarında bir evde, sonra da bir şatoda konaklarlar. Her gün (cumartesi ile Pazar dışında) öğleden sonra, her biri bir öykü anlatır. Öykünün konusunu günün yöneticisi (kral ya da kraliçe) belirler. Birinci ve dokuzuncu günde ise, herkes istediği öyküyü anlatır. Böylece yüz öykü anlatılmış olur. Mutluluklar, gönül yaraları, kadın erkek ilişkileri, yerinde verilen yanıtlar, çıkar peşinde koşan din adamları öykülerin başlıca konularını oluşturur. Her günün bitiminde yemek yenir, şarkı söylenir, dans edilir.”

Yazar, hem kitapta anlatılan hikâyelerin özelliklerini hem de böyle bir kitabı neden yazdığını açıklamak için kitaba değerli ve kapsayıcı bir önsöz yazar. Boccaccio, Decameron’un önsözünde sevenlerin, özellikle de seven kadınların acılarını hafifletmeyi amaçladığını belirtir. Decameron’da işleri nedeniyle sık sık uzak ülkelere giden kocalarının dönüşünü beklemekle ömür tüketen kadınların aşk ve özlem dolu hikâyeleri anlatılır. Hikâyelerde rastlanan nüktedanlık, hiciv, hazırcevaplık, söz ustalıkları, din adamlarının, tefecilerin “şark kuznazlıkları” ve birtakım gülünçlükler oldukça başarılı ve ölçülü bir biçimde kurgulanmıştır.

Birbirlerinin çağdaşı olan Dante ile Boccaccio edebiyat eleştirmenlerince hep karşılaştırılmıştır. Özellikle Dante’nin İlahi Komedya’sı ile Boccaccio’nun Decameron’u. Dönemin en etkili edebi kişiliği hiç kuşkusuz Floransalı sürgün Dante’dir (1265-1321). Başyapıtı *İlahi Komedya*, Hıristiyan öğretisini yücelten bir dinsel “epik şiir”dir. Dante’nin yapıtlarında 13. yüzyıl Avrupa’sının yaşam tarzları, derinlikli ve kapsayıcı bir dünya görüşüyle ele alınır. Dante hayata gözlerini yumduğunda Boccaccio (1313-1375) henüz 8 yaşında bir çocuktur. Yazdıklarıyla Dante’nin Boccaccio’yu etkilediği kuşkusuzdur. Öyle ki Dante’nin başyapıtının adı Komedya’yken, derslerinden birinde 1360’ta Boccaccio eserin başına “ilahi” sıfatını ekler ve böylelikle Dante’nin bu ölümsüz eserini deyim yerindeyse

Hıristiyanlaştırır. Kilise bunu çabukça benimser ve o gündən beri Dante’nin Komedya’sı “İlahi Komedya” olarak bilinir. Boccaccio’nun yazdıkları Dante’ninkilere göre daha “dünyevi”dir; eğlenceli ve nüktelidir. Boccaccio’nun yazdıklarından çeşitli yönleriyle dönemin Floransa’sının hayat tarzını gözümüzde canlandırmak mümkündür.

Dante de Boccaccio da Avrupa’da Ortaçağ ile Rönesans arası geçiş döneminde eserler vermişlerdir. “İtalyan Rönesansı”nın Leonardo da Vinci (1452-1519) ile 1500’lü yılların başında doruğa ulaştığı düşünüldüğünde, gerek Dante’nin, gerekse Boccaccio’nun Rönesans düşüncesinin oluşumuna katkıda buldukları açıktır. Daha genel ve kesintisiz bir bakış açısıyla söylemek gerekirse; Batıda eski Yunan ve Latin kaynaklarından beri süregelen “aydınlanma uğraşı”, Rönesans ve Reform hareketleriyle kendi klasik eserlerini yaratmış, bu eserler de zamanla günümüzün çağdaş klasiklerine ilham kaynağı olmuştur. Ortadoğu’da ve Uzak Asya’da çeşitli zamanlarda ve biçimlerde kendisini var eden “Doğu aydınlanması”nda da benzer bir süreklilikten söz etmek mümkündür.

Sözün özü; uzak geçmişten günümüze “yüzyılların mirası” diyebileceğimiz insanlığın büyük birikiminin ürünü klasikler yalnızca bir dönemin değil her dönemin ürünüdürler. Bu nedenle her dönemde aranıp bulunmakta, okunup anlatılmaktadır.

* * *

Edebiyat Kulübü’nün 20 Mayıs Salı günü akşamki dönemin son buluşmasında Aysel Özfırat ve Gülbin Erdem, bizlere Boccaccio’nun başyapıtı Decameron odağında Ortaçağ’ı, büyük veba salgını, Boccaccio’yu ve ürünlerini, dönemin sosyo-ekonomik yapısını, edebiyat ortamını ve Decameron’un yapısal özelliklerini anlattı. Bu konularda yapılmış akademik tez çalışmalarından da yararlanarak çok yönlü ve çok kapsamlı bir sunum yaptılar. Her zamanki gibi o akşam edebiyata dair pek çok şey konuştuk. Konuştukça, sözü söze ekledikçe edebiyatın hepimize ne kadar iyi geldiğini bir kez daha dillendirmiş olduk. Gelecek dönem buluşmak üzere...